

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive Method) เป็นการศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารระดับจังหวัด เกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามรูปแบบของการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน ในเขตพื้นที่ยากจน โดยศึกษาจากบุคคล 6 กลุ่ม คือ รองผู้ว่าราชการจังหวัด เกษตรจังหวัด สาธารณสุขจังหวัด ศึกษาธิการจังหวัด พัฒนาการจังหวัด และหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด มีวิธีดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาและรวบรวมความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน และการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ตอนที่ 2 การศึกษาและสำรวจประชากรสำหรับการวิจัย

ตอนที่ 3 การสร้างและเตรียมเครื่องมือสำหรับการวิจัย

ตอนที่ 4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาและรวบรวมความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน และการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและรวบรวมความรู้ต่างๆ ที่เกี่ยวกับการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน และการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนจาก ตำรา เอกสาร วารสาร ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้ที่มีความรู้หรือประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน และการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน เพื่อเป็นความรู้และแนวทางในการวิจัย

การศึกษาและสำรวจประชากรสำหรับการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ผู้บริหารระดับจังหวัดของกระทรวงหลัก 4 กระทรวง ที่รับราชการอยู่ในจังหวัดที่เป็นเขตพื้นที่ยากจน ประกอบด้วยบุคคลต่อไปนี้คือ รองผู้ว่าราชการจังหวัด เกษตรจังหวัด สาธารณสุขจังหวัด ศึกษาธิการจังหวัด พัฒนาการจังหวัด และหัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด รวมทั้งสิ้น 216 คน โดยมีจำนวนจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ราชการ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ราชการ

ตำแหน่งหน้าที่ราชการ	จำนวน
รองผู้ว่าราชการจังหวัด	38
เกษตรจังหวัด	38
สาธารณสุขจังหวัด	38
ศึกษาธิการจังหวัด	38
พัฒนาการจังหวัด	38
หัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด	26*
รวม	216

2. กลุ่มตัวอย่างประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 189 คน

การสร้างและเตรียมเครื่องมือสำหรับการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพและข้อมูลส่วนตัวของผู้ตอบ

* เนื่องจากปี พ.ศ. 2526 จังหวัดที่เป็นเขตพื้นที่ยากจนมีศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัดเพียง 26 จังหวัด

แบบสอบถาม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามรูปแบบของการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน ในเขตพื้นที่ยากจน ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 เป็นข้อกระทง (Item) ที่ใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) จำนวน 5 ข้อ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนนดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เท่ากับ	5
เห็นด้วย	เท่ากับ	4
ไม่แน่ใจ	เท่ากับ	3
ไม่เห็นด้วย	เท่ากับ	2
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เท่ากับ	1

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปลายเปิด (Open Ended) เพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้เสนอความคิดเห็นเพิ่มเติมเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามรูปแบบของการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน ในเขตพื้นที่ยากจน ในแต่ละด้าน

การสร้างแบบสอบถามตอนที่ 2 ส่วนที่ 1 นั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเนื้อหาและโครงสร้างของการพัฒนาชนบทแบบผสมผสานและการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และโครงสร้างจาก ตำรา : เอกสาร วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งการสัมภาษณ์ผู้มีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับการพัฒนาชนบท และการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน แล้วกำหนดขอบข่ายในการสร้างแบบสอบถามออกเป็น 7 ด้านด้วยกัน ดังนี้

- 1.1 ด้านนโยบาย
- 1.2 ด้านการประสานงาน
- 1.3 ด้านการมีส่วนร่วมของประชาชน
- 1.4 ด้านบุคลากร
- 1.5 ด้านการจัดกิจกรรม
- 1.6 ด้านเนื้อหา

1.7 คำนวณประชากรกลุ่มเป้าหมาย

2. นำข้อมูลที่ได้จากข้อ 1 มาประมวลเป็นแนวทางในการสร้างข้อกระทง (item) ของแบบสอบถามแต่ละด้าน ได้ข้อกระทงรวมทั้งสิ้น 73 ข้อ

3. นำข้อกระทงในแบบสอบถามที่สร้างเสร็จแล้วไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเหมาะสมและความถูกต้อง

4. นำข้อกระทงในแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน และการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับการสร้างข้อกระทงในการวิจัย เพื่อตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) โดยพิจารณาข้อกระทงในแบบสอบถามว่ามีความตรงตามเนื้อหาและครอบคลุมเนื้อหาเพียงใด รวมทั้งการพิจารณาสำนวนภาษาและลักษณะคำถามที่ใช้เป็นรายข้อ

5. นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้แก้ไขปรับปรุงทั้งด้านเนื้อหาและสำนวนภาษาตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความเหมาะสมถูกต้องอีกครั้งหนึ่ง จึงได้แบบสอบถามความความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามรูปแบบของการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน ในเขตพื้นที่ยากจน จำนวนทั้งสิ้น 80 ข้อ

6. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับเจ้าหน้าที่กรมการพัฒนาชุมชน กรมการศึกษานอกโรงเรียน กรมส่งเสริมการเกษตร และสำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 30 คน แล้วนำไปหาค่าความเที่ยง (Reliability) ของแบบสอบถามแต่ละด้านและรวมทั้งฉบับ โดยวิธีคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) (ประคอง กรมสุต 2525 : 52)

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum S_1^2}{S_x^2} \right)$$

เมื่อ α = ค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม
 $\sum S_1^2$ = ค่าความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
 $\sum X^2$ = ค่าความแปรปรวนรวมของคะแนนของแบบสอบถามทำเอา
 n = จำนวนโอบในแบบสอบถาม

$$\frac{S^2}{n} = \frac{\text{ค่าความแปรปรวนของคะแนนของผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด}}{\text{จำนวนข้อในแบบสอบถาม}}$$

จากการคำนวณหาค่าความเที่ยงของแบบสอบถามได้ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามเป็น 0.89 และรวมทั้งฉบับ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 จำนวนข้อกระทงและค่าความเที่ยงของแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามรูปแบบของการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน ในเขตพื้นที่บางจน จำแนกตามรายคำ

คำ	จำนวนข้อกระทง	ค่าความเที่ยง
นโยบาย	6	0.81
การประสานงาน	14	0.83
การมีส่วนร่วมของประชาชน	10	0.83
บุคลากร	7	0.76
การจัดกิจกรรม	10	0.85
เนื้อหา	15	0.77
ประชากรกลุ่มเป้าหมาย	18	0.79
รวมทั้งฉบับ	80	0.89

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยได้ยื่นคำร้องต่อบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเพื่อขอให้ออกหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยถึงสำนักงานปลัดกระทรวงมหาดไทย กรมส่งเสริม

การเกษตร สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ
กรมการพัฒนารัฐบาล และกรมการศึกษานอกโรงเรียน

2. นำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยไปยังหน่วยงาน
ดังกล่าว เพื่อขอให้แต่ละหน่วยงานมีหนังสือขอความร่วมมือในการวิจัยถึงผู้ตอบแบบ
สอบถามในสังกัดของแต่ละหน่วยงาน

3. การส่งแบบสอบถามไปยังผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ใช้วิธีดำเนินการ
3 วิธีด้วยกัน คือ

3.1 การส่งด้วยตนเอง ซึ่งผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามเดินทางไปพบและ
เรียนชี้แจงกับผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตัวของวิจัยเอง ในกรณีที่ผู้ตอบแบบสอบถามไม่
สามารถตอบแบบสอบถามให้แก่ผู้วิจัยในวันนั้นได้ ผู้วิจัยได้ขอความกรุณาให้ผู้ตอบแบบ
สอบถามส่งแบบสอบถามกลับคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์ในภายหลัง โดยผู้วิจัยได้แจ้งที่อยู่
ของผู้วิจัยรวมทั้งติดแสตมป์ไว้กับแบบสอบถามด้วยแล้ว

3.2 การส่งโดยผู้ช่วยวิจัยสำหรับจังหวัดที่มีผู้ที่ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นผู้มีความ
สามารถ และมีความรับผิดชอบต่อการเก็บข้อมูลโดยผู้วิจัยได้มอบหมายให้เป็นผู้ช่วยวิจัย
ในการเก็บข้อมูลซึ่งผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามพร้อมทั้งคำชี้แจงวิธีการเก็บข้อมูลไปให้
ผู้ช่วยวิจัย แล้วให้ผู้ช่วยวิจัยติดตามเก็บแบบสอบถามส่งกลับคืนให้ผู้วิจัย

3.3 การส่งทางไปรษณีย์สำหรับจังหวัดที่ผู้วิจัยเห็นว่าเป็นจังหวัดที่อยู่
ไกล ต้องเสียเวลาและค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก ผู้วิจัยจึงใช้วิธีเก็บข้อมูลทางไปรษณีย์
โดยมีลำดับขั้นตอนดังนี้

3.3.1 ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปให้ผู้ตอบแบบสอบถามแล้วขอ
ความกรุณาให้ผู้ตอบแบบสอบถามตอบแบบสอบถามและส่งกลับคืนผู้วิจัยทางไปรษณีย์
เช่นเดียวกัน โดยผู้วิจัยได้แจ้งที่อยู่พร้อมติดแสตมป์ไปกับแบบสอบถามด้วยแล้ว

3.3.2 ในกรณีที่ผู้ตอบแบบสอบถามไม่ส่งแบบสอบถามกลับคืนให้
ผู้วิจัยภายในระยะเวลาอันสมควร ผู้วิจัยได้ส่งแบบสอบถามไปให้ผู้ตอบแบบสอบถาม
ทางไปรษณีย์อีกครั้งหนึ่ง เพื่อขอความกรุณาให้ผู้ตอบแบบสอบถามช่วยตอบแบบสอบถาม
และส่งกลับคืนให้ผู้วิจัยทางไปรษณีย์

4. ผู้วิจัยได้ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นเวลา 2 เดือนเศษ กล่าวคือผู้วิจัยได้เริ่มเก็บข้อมูลตั้งแต่วันที่ 13 มิถุนายน 2526 ถึงวันที่ 17 สิงหาคม 2526 รวมแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้รับกลับคืนจำนวนทั้งสิ้น 189 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 87.50 โดยมีจำนวนจำแนกตามกลุ่มประชากร ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 จำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปและได้รับกลับคืนมา จำแนกตามกลุ่มประชากร

กลุ่มประชากร	จำนวนแบบสอบถาม ที่ส่งไป	จำนวนแบบสอบถาม ที่ได้รับกลับคืน	คิดเป็นร้อยละ
รองผู้ว่าราชการจังหวัด	38	33	86.84
เกษตรจังหวัด	38	33	86.84
สาธารณสุขจังหวัด	38	33	86.84
ศึกษาธิการจังหวัด	38	34	89.47
พัฒนาการจังหวัด	38	33	86.84
หัวหน้าศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนฯ26		23	88.46
รวม	216	189	87.50

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package of the Social Science) ของสถาบันบริการคอมพิวเตอร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ดังนี้

1. ข้อมูลที่เป็นสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละของแต่ละรายการ
2. ข้อมูลที่เป็นความคิดเห็นของผู้บริหารระดับจังหวัดเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามรูปแบบของการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน ในเขตพื้นที่ยากจน ที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่าผู้วิจัยได้แยกวิเคราะห์ออกเป็น 2 ส่วน คือ

2.1 ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารระดับจังหวัดเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามรูปแบบของการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน ในเขตพื้นที่ที่ยากจน โดยใช้วิธีวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การให้คะแนนของแต่ละช่วงความคิดเห็นดังนี้

เห็นด้วยอย่างยิ่ง	=	4.50 - 5.00
เห็นด้วย	=	3.50 - 4.49
ไม่แน่ใจ	=	2.50 - 3.49
ไม่เห็นด้วย	=	1.50 - 2.49
ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	=	1.00 - 1.49

2.2 เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารระดับจังหวัดเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามรูปแบบของการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน ในเขตพื้นที่ที่ยากจน โดยการใช้วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way Analysis of Variance) และเมื่อพบว่ากลุ่มประชากรที่นำมาศึกษามีความคิดเห็นต่างกันอย่างมีนัยสำคัญก็จะทำการทดสอบรายคู่โดยวิธีทดสอบของ ทูกี (Tukey's Method)

3. สำหรับคำถามปลายเปิดซึ่งเป็นความคิดเห็นเพิ่มเติมของผู้บริหารระดับจังหวัดเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนตามรูปแบบของการพัฒนาชนบทแบบผสมผสาน ในเขตพื้นที่ที่ยากจนในแต่ละด้าน ผู้วิจัยได้สรุปรวมและนำเสนอในรูปแบบของการบรรยาย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย